

Розділ 1

ГЕРОЙ

— Що тобі снилось сьогодні? — дівчина опускається на білий стілець і схрещує ноги. Сонце світить їй у спину, і русяве волосся жевріє пиловою хмарою. Ніжне обличчя затуляє краєвид, який я споглядав останні пів години. Непогана заміна.

— Ти запізнилася, — кажу їй.

— Вибач. Не відразу знайшла цю кав'ярню. У Піднебесних Садах їх купа. То як? Розкажеш про свої сни?

Синя сіть погляду паде мені на груди. Серце несподівано пропускає удар: раз — три. Легка усмішка на її губах ріжеться, як кораловий риф. Дивний початок розмови. Ніби по той бік, уві сні.

— Мені сниться якесь інше життя. У тебе таке було? Часто бачу незнайомі місця. Так чітко, ніби зараз тебе. Вони не тут. Не в Прощарках. Отакі ігри підсвідомості.

Замовкаю на мить, а тоді ставлю запитання, із якого варто було б почати:

— Як тебе звати?

— Діана. Можна просто Ді. Він не сказав?

— Зв'язок перервався.

Тож ми тут. У точці нуль. Годинник показує чверть на п'яту, сонце летить на захід розпеченою кулею. Діана. Несміливий постріл очей, різьблена лінія шиї, глибокий вдих — груди випинаються пірамідами. Вона нервово озирється, як і всі ми останнім часом, і промовляє:

— А твоє прізвисько я знаю. Ти — Герой.

— Це не прізвисько. Справжнє ім'я, — дивлюся на руки. Не люблю нашттовхуватися на насмішкуваті, запитальні чи ошелешені погляди, коли озвучую його. — Ти завжди питаєш у незнайомців, що їм сьогодні снилося?

— Ніколи. Але ж ти не незнайомець. Ну майже.

Вона хоче додати щось іще, але передумує. Натомість змахує долонею, закликаючи офіціанта. Тіло під лляним привидом сукні видається беззахисним і крихким. Чому Доктор Нуль звернувся до неї? Зі мною принаймні все зрозуміло.

— Трояндовий чай, будь ласка.

Нетерпляче соваюся, поки офіціант ретельно й прискіпливо розписує Діані всі принади такого вибору. Безсумнівно, однією з набридливих особливостей Сьомого Прошарку є те, що люди повсякчас хизуються знаннями. До тринадцяти років я думав, що так і треба.

— Дякую. Я знаю, — киває Діана, ніби на підтвердження.

Пухкі губи згинаються в усмішці півмісяцем. Його краєчок врізається мені під дих, ніби гачок. Щось млосне й гаряче розповзається хвилями навколо, хоча вся її поза виражає ввічливу стриманість. Коли офіціант нарешті відходить, Діана підбирає ноги, зручніше вмоцнюючись на стільці.

— А що тобі сниться? — питаю я.

Опускає підборіддя на долоні та впивається поглядом. Ми маємо обговорити безліч деталей, тисячі «як», «де» й «чому». Насторожено вдивлятися в залу кав'ярні, щоби не стати мішенню, як ті, інші. Щоби не втратити пам'яті, не зникнути безвісти, не загинути смертю хоробрих, тоді коли мешканці міста знову нічого не помічатимуть. Але просто зараз мені хочеться довідатися щось про дівчину.

— Я погано запам'ятовую сюжети. А от зображення — чудово. Мабуть, тому, що працюю фотографом. До речі, у тебе цікавий типаж для тематичної зйомки.

— Чому?

— Маєш героїчний вигляд. Серйозно.

Ми обоє усміхаємось — остання фраза звучить, як каламбур. Але насправді мені геть не смішно. Дивлюся на власне віддзеркалення в білій стільниці. Наїжачені драти русявого волосся, сірі

очі, великі руки. Ми з Діаною чимось схожі. Язичники сказали б: ліплені з одного тіста. Вони люблять ділити людей і речі за категоріями. Можливо, тому Доктор і вибрав нас.

— Отже, що ми знаємо? — питаю я.

— Спершу кажи ти.

— Гаразд. Позавчора ввечері Доктор зв'язався зі мною. На жаль, я відповів не відразу, бо працював над книжкою. Тому він не встиг пояснити все.

— Ти письменник? — сині очі наставляються сконцентровано, ніби прожектори.

— Учитель історії. Пишу монографію. Потім розкажу. Тож Доктор зателефонував мені й повідомив, що все зрозумів. Добре, що тепер він користується месенджером, а не стукає в думки.

— Це точно! Якби колись перед першим разом мене не попередили, вирішила б, що збожеволіла, бо в голові почав звучати чужий голос. Повідомлення таки зручніші.

— Якби він іще частіше відповідав... Узагалі я з дитинства захоплююся Доктором. Відтоді, як він іще був живою людиною, а не оцифрованою свідомістю.

— То що він сказав?

— Найперше, що треба знайти щоденник Гора. А ще зустрітися з тобою. О четвертій, сьогодні. Ми вибрали це місце. Тільки ім'я твоє я вже не почув.

— От же ж Доктор, старий пройдисвіт! — Діана раптом захоплюється сміхом — струна арфи тенькає й коливається від вітру. — Піднебесні Сади — найромантичніше місце у світі!

І вона має рацію. Навіть тепер, коли напруга змушує хребет дерев'яніти, коли темні силуети вистежують кожен крок і, здається, немає жодного безпечного прихистку.

У Піднебесних Садах тендітні обриси будівель видніються поміж дерев, дахи дрейфують у повітрі, як парaplани. Рослини зеленіють на дев'яти рівнях, що каскадом спадають у місто Сомнус, губляться в його вуличках. Могутні корені гризуть балкони й східці, білосніжні колони тануть в обіймах плюща та виноградної лози. На окремих ділянках сади густіють і перетворюються на ліс. Або хащі набувають благородства й визначеності підстрижених газонів. Голівки квітів гойдаються, воскові пелюстки ваблять пилком.

Метелики, бджоли й бабки заводяться шумливим роем. Сонце сіється золотавими голками в прорізах кущів. Але найбільшої зваби Сади набувають у такий час, як зараз, — на початку літа.

Поволі листяне море розпорошується на дрібні острівці, камінь і бетон завойовують простір. Ось і центр міста з університетами, храмами, державними установами, міністерствами та президентським палацом. Іще в середині минулого століття історики визначили, що деякі будівлі звели понад триста сімдесят років тому, тобто до Великого Забуття. Хотів би я збудувати машину часу й хоч ненадовго потрапити в ту добу.

Над нашим Сомнусом квітковий подих змішується з дурманом пахощів. У Сьомому Прошарку повсякчас палять жмути трави, щоб обкурювати приміщення, запалюють аромапалички чи смолисті конуси. Їх виготовляють язичники, що живуть на околицях у шатрах, але полюбляють представники будь-яких віросповідань. В інших шести Прошарках аромати не викликають такого захвату, принаймні в більшості населення. Щодо окремих мешканців я не маю цілковитої впевненості. Ніхто досі не складав порівняльних таблиць чи схем, не писав ґрунтовних наукових праць про звичаї, культуру чи транспорт різних Прошарків. Колись я з подивом помітив, що в інших шести автівки досі їздять на бензині, тоді як ми застосовуємо електрику. Але загалом усе це дурниці. Я здивувався б, якби колись відшукав подібні дослідження, бо ніхто з людей не знає про Прошарки — лише кілька тисяч Літунів. Таких, як я, Діана та Доктор Нуль.

Прошарків — сім, Сомнусів — сім, і кожного з людей — так само семеро. Як кольорів веселки чи спалахів у сузір'ї Великої Ведмедиці. Будь-хто пережив би шок, якби дізнався, що десь в інших вимірах існують іще шість копій кожного континенту, кожної держави, міста, а головне — людини. Щоправда, у деяких випадках менше. Бо такий собі пан x міг щасливо жити в Першому, Другому, Третньому, Шостому й Сьомому Прошарках. У Четвертому ж — згоріти в ранньому дитинстві від грипу, а в П'ятому — заціпеніти від передозування наркотиками.

Навіть слово «Прошарки», тобто версії світу, побутує лише серед нас, Літунів. Якби я розповів таку казочку комусь із нормальних людей, вони ввічливо усміхнулися б, пустили шпильку, викли-

кали санітарів або начистили мені пику. Щоб не випендрювався. І я добре їх розумію.

Якби мені сказали, що десь існують інші Герої, із такими самими великими руками, уміннями й трьома парами однакових джинсів, я покрутив би пальцем біля скроні. Навіть Доктор Нуль не став би так жартувати. Бо в таких, як він, я і Діана, немає двійників, адже ми народилися лише в одному зі світів. Саме тому ми назвалися Літунами. Саме тому знаємо, що існують сім Прошарків, бо періодично стрибаємо між ними. Натомість суспільство не має уявлення ані про нас, ані про множинність світів.

— Жартую щодо романтики, — Діана сумно хитає головою. — Я чудово розумію, що Сади — людна частина Сомнуса. І тут ми в більшій безпеці.

— Тому я їх і запропонував, — відповідаю тихо. — Отже, щоденник Гора. Не знаю, що Доктор встиг пояснити тобі, але мені сказав, що тільки зараз підтвердив свої підозри. Бо людський мозок не міг осягнути та пов'язати таку кількість даних, як оцифрована свідомість, що живе у світі чистої інформації.

Діана поправляє бретельку сукні на круглому плечі. Шкіра зім'ялася рожевою стрічкою від натиску — хочеться провести пальцями. Моя долоня та її лікоть злегка стикаються. Удар струмом гатить із напругою всі 220 вольт. Уява малює яскраву картину: ось я перехилиюся через стіл і цілую її губи. На коротку мить, тільки щоб дізнатися, які вони на дотик.

Кліпаю двічі. Діана сидить навпроти, на тій самій відстані. Опускає очі, усміхається невловимо, ніби пташка змахнула крилом. Здається, що мої думки оголилися, спалахнули в зіницях, видимі та впізнавані. І Діана прочитала й вивчила кожну з них.

Незбагненна, раптова одержимість... Ніби мені тринадцять, а не тридцять два. Ніби не мав за спиною всіх тих стосунків, шалених світанків, закоханих шепотів. Ніби лише три дні тому не ходив на побачення з дівчиною із додатку для знайомств. Ми провели разом ніч, не питаючи імен. Я назвався Него99, вона — lira375, і цього було достатньо.

Про що я зараз думаю? Про що думав Доктор, коли вплутав Діану в пошукову авантюру?

Позавчора його слова дрижали на лініях зв'язку:

Я з'ясував, що історик Гор справді знайшов важливі артефакти й сформулював припущення, яким був період до Великого Забуття. І не в одному Прошарку, а в сімох! Він був Літуном, тому зібрав дані про всі версії світу. Це вже можна назвати безпрецедентним. Утім у процесі пошуків Гор зробив іще одне відкриття.

Роками Літуни намагалися збагнути природу Тіней. Якщо не подолати їх, то принаймні ослабити. Ми дивились у майбутнє, досліджували й препарували теперішнє. Як з'ясувалося, Гор відшукав дорогу до смерті Тіней ще сімдесят років тому. Раніше я думав, що це містифікація, така собі легенда. Але те, що здавалося фантастичною вигадкою, виявилось правдою. Можеш уявити?

Проблема в тому, що й сам Гор, і більшість його записів, і спадок загубились у вирі історії. Нехай це прозвучить пафосно, але жорна епохи все змололи на пил. Я впевнений, ти не чув ім'я Гора. Ані від Літунів у жодному зі світів (чутки про нього ходили за моєї юності, а потім згасли), ані від викладачів університету, ані в наукових колах. Та він був генієм свого часу. Він був жертвою свого часу. Нині ж ми всі ризикуємо стати жертвами.

Той щоденник, імовірно, — один з небагатьох документів, що лишив по собі Гор. Я маю всі підстави вважати, що там він виклав гіпотези стосовно історичної правди, що лишалася прихованою протягом століть. Але головне — описав шлях до перемоги над Тінями.

Якби я був живим, якби Літуни зоставалися згуртованими, якби на них не нападали день за днем, міг би оголосити пошуки відкрито. Натомість я змушений просити про допомогу тебе, синку.

Ти був моїм найкращим учнем. Ти також історик, як і Гор. Та головне, ти бачиш тих, кого не існує.

Я погодився, не ставлячи жодних запитань.

Коли багато років тому ми вперше зустрілися, Доктор здіймався над рештою на пів голови, високий і висохлий, з очима — іржавими, як підкови. Слова розлилися теплим молоком:

— То ти той хлопчик, що бачить Тіней?

Я міцно замружуюся, щоби відігнати спогади (деякі з них пливкі й непевні, розколотими частинками мозаїки наводнюють Прошарки). Знову зосереджуюся на розмові з Діаною: